

Verslag informatieavond Natuurverbinding N525 12-2-2020

Plaats:

Laren

Aanwezig:

J. Beumer (Projectleider, Provincie Noord-Holland), W. Wesselink (Omgevingsmanager, Sweco), J. Volkers (Lid Kernteam, Gemeente Hilversum), M. Van der Marel (Lid Kernteam, Gemeente Laren), P. Hulzink (Lid Kernteam, Goois Natuurreservaat), T. Stam (Wethouder/Lid Stuurgroep, Gemeente Laren), K. Kos (Directeur-Rentmeester/Lid Stuurgroep, Goois Natuurreservaat), W. Steenkamer (Omgevingsmanager, Sweco), E. Van der Grift (Ecoloog, Wageningen Universiteit), M. Veldkamp (Landschapsarchitect, Provincie Noord-Holland).

Afwezig:

E. Rommel (Gedeputeerde Provinciale Staten/Lid Stuurgroep, Provincie Noord-Holland), J. Kastje (Wethouder/Lid Stuurgroep, Gemeente Hilversum).

Voorwoord:

Dit is het verslag van de informatieavond over de Natuurverbinding N525. Tijdens deze informatieavond waren ongeveer 120 personen aanwezig. Het verslag is in chronologische volgorde geschreven: het volgt de agenda van de avond. Onderaan het verslag staan de actiepunten voor de volgende bijeenkomst.

1. Opening

De avond wordt gestart waarbij de agenda van de informatieavond wordt doorlopen.

- Opening
- Toelichting proces
- Openingswoord
- Waarom? – Edgar van der Grift
- Wat/hoe? – Michiel Veldkamp
- Participatieproces
- Afronding

2. Wat brengt u hier?

De deelnemers worden gevraagd op te schrijven waarom zij naar de informatieavond zijn gekomen. Een aantal redenen wordt behandeld: interesse in wat er gebeurt in de buurt; bezorgd om bomenkamp.

3. Fasering

Er wordt uitleg gegeven over het proces Natuurverbinding N525, in welke fase het project op dit moment is en wat de volgende stappen zijn:

- *Initiatieffase*
Momenteel is de natuurverbinding in de initiatieffase. Het globale vlekkenplan wordt voorgelegd en het participatieproces wordt gestart.
- *Vorbereidende fase*
De volgende stap is het opzetten van een begeleidingsgroep van burgers. Deze begeleidingsgroep gaat samen met een ontwerper een ontwerp maken voor de natuurverbinding. In dit ontwerp moet de omgeving zich kunnen vinden. Het is aan de begeleidingsgroep om steun te vinden in de omgeving voor dit ontwerp.
- *Contractfase*

Notulen informatieavond 12 februari Natuurverbinding N525

- *Aanbesteding*
- *Uitvoeringsfase*
- *Beheerfase*

Vragen

- *Hoe verloopt het bestuurlijk proces?*

Jos Beumer (provincie Noord-Holland) legt uit dat het bestuurlijk proces gelijktijdig met het ontwikkelproces van de Natuurverbinding verloopt. Meer duidelijkheid hierover komt op de website.

- *Hoe is de relatie tussen het proces Natuurverbinding N525 en het formele proces van besluitvorming? Op welk moment kunnen mensen een formeel bezwaar indienen?*

Jos Beumer geeft aan dat de formele procedure (bestemmingsplan/omgevingsplan) bij de gemeente ligt. Bewoners kunnen hun bezwaren kwijt tijdens informatieavonden, keukentafelgesprekken en via de begeleidingsgroep.

- *Wanneer in het proces vindt de gemeenteraad van Laren wat van de Natuurverbinding?*

Jos Beumer vertelt dat de gemeente Laren vertegenwoordigd is in de stuurgroep. Zij worden dus voortdurend meegenomen in het proces. Op het moment dat de begeleidingsgroep hun gedragen advies geeft over de natuurverbinding, gaat de stuurgroep dat advies overwegen. Als het advies leidt tot het bouwen van de natuurverbinding, moet de bouw voorbereid worden. Onder andere door vergunningsprocedures, die bij verschillende overheden (waaronder Laren) doorlopen moeten worden. Tijdens dit vergunningverleningsproces geeft de gemeenteraad van Laren haar oordeel.

N.B. Het organogram van het project is te vinden op de website.

- *Is er een moment in het proces dat de gemeenteraad Laren 'ja' of 'nee' mag zeggen voor het plan?*
- Jos Beumer geeft aan dat dat moment er misschien is. De begeleidingsgroep komt met gedragen ontwerp voor de natuurverbinding. Als het College van B&W van Laren dit ontwerp wilt bespreken in de gemeenteraad, dan kan de gemeenteraad zijn mening geven over het ontwerp.

De gemeente is in de Stuurgroep niet rechtstreeks, maar via de Regio Gooi en Vechtstreek vertegenwoordigd. De Regio Gooi en Vechtstreek is een samenwerkingsverband van de diverse betrokken gemeenten. Voorafgaand aan de Stuurgroep vergadering dient de afstemming met de gemeente plaats te vinden. Het is aan het College van B&W of de Raad hierbij betrokken wordt.

- *Wanneer wordt het ontwerp als gedragen beschouwd? Wat is het 'omslagpunt' voor genoeg draagvlak?*

Dat is iets wat gezamenlijk tot stand moet komen met bewoners en de begeleidingsgroep. Het is aan de begeleidingsgroep om het proces te bedenken voor het verwerven van draagvlak en om daar invulling aan te geven. De stuurgroep bepaalt uiteindelijk of dit voldoende draagvlak is om een besluit over het project te nemen.

4. Participatieproces

Er wordt uitgelegd dat in het participatieproces de volgende acties worden ondernomen:

- *Organiseren van informatieavonden*
Er wordt uitleg gegeven over het doel van de informatieavonden: het op de hoogte brengen van de stand van zaken van het proces; de mogelijkheid geven aan bewoners tot geven van input en het stellen van vragen.
De begeleidingsgroep plant de volgende informatieavonden in.
- *Voeren van keukentafelgesprekken*
Bewoners kunnen een gesprek aangaan met de provincie om hun ideeën over de Natuurverbinding N525 en het proces te delen. De informatie uit de gesprekken wordt gebruikt als input voor de begeleidingsgroep.

Tijdens de keukentafelgesprekken horen we graag alles wat u weet over dit gebied: welke ideeën u heeft bij deze natuurverbinding? Wat mogen we niet over het hoofd zien? Welke ideeën heeft u m.b.t. communicatie, vormgeving, beeldkwaliteit?

Notulen informatieavond 12 februari Natuurverbinding N525

Wij schrijven dit allemaal op en verzamelen dit in één bestand. Dit wordt meegegeven aan de begeleidingsgroep. Zij nemen deze ideeën mee als randvoorwaarden. De begeleidingsgroep kan dit weer verwoorden in het voorontwerp en uiteindelijk in het contract met de aannemer. Alle input uit de keukentafelgesprekken koppelen wij terug wanneer de begeleidingsgroep is gestart.

Vraag

De vraag wordt gesteld of het in de keukentafelgesprekken mogelijk is om de gedeputeerde van de Provincie Esther Rommel te spreken, of de ecooloog die gaat over de bomenkap?

Nee, de keukentafelgesprekken worden gevoerd met vertegenwoordigers van de provincie Noord-Holland. Zij hebben kennis van het ontwerpproces en het participatietraject, maar zij zijn geen experts op het gebied van ecologie. De keukentafelgesprekken zijn bedoeld om de ideeën van de bewoners op te halen over de natuurverbinding. Die ideeën kunnen dienen als input voor de begeleidingsgroep.

- *Opzetten van een Begeleidingsgroep*
Er wordt uitleg gegeven waarom de begeleidingsgroep wordt opgezet. De provincie Noord-Holland wil graag de kennis van de bewoners gebruiken voordat er iets ontworpen wordt. Zoals eerder is gezien bij de Hoorneboeg komt er veel commentaar en kritiek wanneer dit niet gebeurt en dat is logisch. Daarom wordt het in dit project omgedraaid. De bewoners mogen mee ontwerpen. De provincie faciliteert het proces en de kerngroep begeleidt daarbij.

Vraag

Hoe weet de begeleidingsgroep of dit plan wordt gedragen?

Het is aan de begeleidingsgroep om de inspraak van bewoners en belanghebbenden en het draagvlak te organiseren. Bijvoorbeeld door het organiseren van een enquête. De begeleidingsgroep wordt hierin gefaciliteerd en begeleid door de kerngroep.

Er wordt uitgelegd hoe de selectie van de begeleidingsgroep plaatsvindt. Hierin wordt ook rekening gehouden met de woonplaats van de deelnemers (zowel Hilversum als Laren). De begeleidingsgroep is niet vrijblijvend. Er zitten wel verplichtingen aan. Er ligt een opdracht klaar, deze staat ook op de website. Lees het rustig door en vraag ons ernaar. Noemen dat je als persoon er zit en niet als vertegenwoordiger, of was dat wel helder voor iedereen?

- *Informatiebrief*
Gedurende het hele proces wordt informatie verstrekt via de website en een digitale nieuwsbrief.
Zie: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Projecten/Natuurverbinding_N525

5. Presentatie Edgar van der Grift

Edgar van der Grift (ecoloog aan de Wageningen Universiteit & Research, senior onderzoeker) houdt zich bezig met vraagstukken rondom natuurverbindingen. Hij houdt een presentatie over wat gedaan kan worden om versnippering van natuur tegen te gaan en de effectiviteit van de maatregelen. Naderhand worden vragen vanuit de zaal behandeld.

Vragen

- *Wat gaan we winnen met dit ecoduct? Is dit een ontbrekende schakel in het netwerk?*
De natuurverbinding over de N525 is de laatste schakel in een groter stelsel van natuurverbindingen. Het Gooi is een krap gebied, het is altijd zoeken naar mogelijke verbindingen. Zo wordt de A1 al overbrugd bij Laarderhoogt. De verbinding is smal, maar daarnaast ligt een landgoed wat het netwerk versterkt. De situaties zijn zelden optimaal, dus er wordt goed gemonitord of de verbindingen effectief zijn.
- *Veel natuurverbindingen worden aangelegd voor kleine dieren, waarom moeten er dan zulke grote ecoducten aangelegd worden?*

Notulen informatieavond 12 februari Natuurverbinding N525

We willen het hele biosysteem bedienen. Juist voor de kleine soorten is meer ruimte nodig op de verbinding omdat hier genoeg planten en begroeiing moet komen om de beschutting voor kleine soorten te realiseren.

- *Waarom moet deze brug 50 meter breed worden?*

Hoe breed deze brug gaat worden is nog onbekend. Het advies voor 50 meter is gebaseerd op ervaring. We willen graag twee soorten landschap op de brug laten ontstaan. Per soort landschap heb je ongeveer 25 meter nodig. Het is inderdaad mogelijk ecoducten kleiner te maken, maar het verschilt per diersoort hoe breed het ecoduct moet worden.

- *Wat heeft de volgorde bepaald van de realisatie van natuurverbindingen in het Gooi?*

Dat moet gezien worden in een historisch perspectief waarbij elke gemeente haar eigen natuurontsnipperingsplan had. Deze plannen sloten niet op elkaar aan. Dit is later samengebracht in een nationaal meerjarenplan ontsnippering. Met de verbinding bij Zanderij Crailoo was op die manier al begonnen met de aanleg van de natuurverbinding. Er is geen specifieke reden dat deze natuurverbinding als laatste is. De natuurverbindingen zijn zonder voorkeursvolgorde aangelegd.

- *Deze natuurverbinding gaat aansluiten op de Zanderij en sluit vervolgens aan op een ander natuurgebied, maar daarna kunnen de dieren niet verder. Klopt dit?*

Op andere locaties wordt bekeken wat daar geregeld kan worden. Zo wordt gekeken of de dieren daar een verbinding nodig hebben of niet. Als een andere maatregel nodig is moet gezocht worden naar een andere oplossing.

N.B. De monitoringsgegevens van alle ecoducten in Noord-Holland zijn te vinden op de website.

6. Presentatie Michiel Veldkamp

Michiel Veldkamp is landschapsarchitect bij de provincie en heeft onderzoek gedaan naar de ruimtelijke gevolgen van de Natuurverbinding N525. De benodigde ruimte voor verschillende alternatieven zijn weergegeven in een vlekkenplan. Hij houdt een presentatie over hoe het vlekkenplan tot stand is gekomen en welke afwegingen daarbij gemaakt zijn. Naderhand worden vragen vanuit de zaal behandeld.

Vragen

- *Hoeveel bomen gaan gekapt worden?*

Het ontwerp en de fasering zijn nog onbekend. Hierdoor kan nog niet gezegd worden hoeveel bomen gekapt gaan worden. De voorkeurslocatie is de locatie waar zo min mogelijk laanbomen gekapt worden. Voor de heideverbinding moet een zone van ca. 125 meter breed vrij gemaakt worden. Niet alle beplanting hoeft hier verwijderd te worden: sommige bomen kunnen gespaard blijven.

- *Waarom kan de natuurverbinding niet 50 meter zuidelijker worden aangelegd?*

Er is een beperkte speling qua locatie tussen het Vitensterrein en de manege. De natuurverbinding kan zuidelijker aangelegd worden, maar deze locatie kent beperkingen vanwege de aanwezigheid van het archeologisch monument. De weg moet dan verdiept worden voor de grondwerken.

- *Wat betreft archeologie is dit een archeologisch rijk gebied. In enkele van de grindkuilen is van alles gevonden (leem, reststukken van de Romeinen, etc.). Wordt er wel genoeg rekening gehouden met de archeologische waarden?*

Op dit moment is niet met alle archeologische aspecten rekening gehouden, maar dit kan goede input zijn in de keukentafelgesprekken.

- *De stelling wordt gemaakt: Om het ecoduct voor zoveel mogelijk soorten geschikt te laten zijn, moet worden gekapt. Iedere keer dat wordt gekapt, wordt gesteld dat er wordt gecompenseerd. Maar dat zien we nauwelijks terug. Laten we pas kappen wanneer er ruimte is voor compensatie.*

- *Voor het ecoduct moet er grond komen. Is deze grond vrij van Japanse Duizendknoop?*

De grond zal aangevoerd worden onder de geldende kwaliteitscriteria van de provincie. Dit betekent dat de grond schoon moet zijn.

Notulen informatieavond 12 februari Natuurverbinding N525

- *Eerder zijn er ideeën geweest om de N525 te verbreden. Wat is de rol van Rijkswaterstaat in de ontwikkeling van de Natuurverbinding N525?*

Rijkswaterstaat heeft geen rol in dit project. De weg wordt niet verbreedt. De weg is van de provincie en die heeft geen plannen om de N525 te verbreden.

- *Willen we deze brug wel hebben? Er wordt gesteld dat het op geen enkele locatie gewenst is om bos weg te halen om heide te creëren. Waarom zou er heide moeten komen in plaats van bos? Heide vraagt heel veel onderhoud. Daarnaast zorgt het voor een afsluiting van de weg waardoor het niet meer mogelijk is vanaf de weg de natuur in te lopen. Ook wanneer een paar diersoorten niet meer op de heide zijn, blijft het een mooie heide. Waarom is deze brug dan nog nodig?*

N.B. Voor nut- en noodzaak wordt verwezen naar de presentatie van Edgar van der Grift. Deze is te vinden op de website.

- *Is in de plannen rekening gehouden met toegankelijkheid voor fietsers/ wandelaars/ etc.?*

Nee, dat is nog niet bedacht. Daar moet de begeleidingsgroep over nadenken. De brug wordt gebouwd omdat het bijdraagt aan de biodiversiteit. Of dit samengaat met recreatie en op welke manier is een vraag voor de begeleidingsgroep.. Het gebied is nu bereikbaar door een voetpad langs Vitens.

- *Wat betreft de kap van bomen: is er een inventarisatie gemaakt van het aantal bomen dat nodig is om te kappen? Dan gaat het niet alleen over de laanbomen, maar om het bos achter de natuurverbinding.*

Als de brug op de voorkeurslocatie komt te liggen is de situatie als volgt: het bos aan de zuidkant van de brug beslaat circa vijf hectare bos. Circa 30% van dit bos kan blijven staan. Dat betekent dat er circa 3,3 hectare bos op een andere plek herplant moet worden. De laanbomen kunnen langs de N525 herplant worden zodat hier de beplanting hersteld wordt.

N.B. de exacte cijfers hangen af van de uitkomsten van het ontwerp die in samenspraak met de begeleidingsgroep wordt gevormd.

- *Er wordt gesteld dat in andere projecten in het Gooi de natuurverbindingen eruit zien als een maanlandschap en dat dat blijft voor de komende 10, 20, 30 jaar.*

De fasering van de kap is niet bepaald. De bomen hoeven niet in één keer gekapt te worden.

- *Er wordt gesteld dat de kap überhaupt niet hoeft plaats te vinden. Verder wordt gesteld dat de keuze over bomenkap al is gemaakt, dus dat dit hele proces overbodig is.*

De heideverbinding wordt aangelegd voor warmte minnende diersoorten (zie het verhaal van Edgar van der Grift): het kappen van bos is onvermijdelijk. De hoeveelheid en fasering ligt echter niet vast en hier wordt door de begeleidingsgroep over nagedacht.

7. Afronding

Er wordt gevraagd of iedereen op hun kaart wilt schrijven of er nog open vragen zijn of opmerkingen. Een aantal vragen wordt uitgesproken:

- De ervaring met participatie met de provincie Noord-Holland is teleurstellend, zoals de fietstunnel/ reconstructie Hilversumseweg /veilige oversteek La Place (waarbij het overleg is gestaakt). Waarom gaat deze participatie wel slagen?
- Waarom is de Hilversumseweg nog niet afgerond, of wanneer begint het overleg hierover?
- Wat zijn de alternatieven voor het ecoduct?
- Wanneer wordt de maximum snelheid verlaagd op de Hilversumseweg?
- Vanuit het HOV (hoogwaardig openbaar vervoer) spoorwegviaduct komt veel meer verkeer. Wat zijn de maatregelen om dit verkeer op te vangen?
- Wat heeft de gemeente Hilversum te maken met dit project? Wordt de gemeente Hilversum wel genoeg meegenomen in dit proces?

N.B. De antwoorden op bovengenoemde vragen:

- Deze participatie gaat nu wel slagen omdat we kijken naar de positieve ervaringen op andere projecten en deze toepassen in dit project;
- De provincie Noord-Holland is bezig met de voorbereiding van de afronding en zal daar zo spoedig mogelijk over communiceren;

Notulen informatieavond 12 februari Natuurverbinding N525

- De alternatieven voor het ecoduct zijn besproken in de presentatie van Edgar van der Grift en Michiel Veldkamp (zie website). Alternatieven worden besproken met de ontwerper en de begeleidingsgroep;
- De Provincie Noord-Holland zal in korte tijd een brief versturen aan betrokken partijen m.b.t. de maximum snelheid;
- Voor het verkeer n.a.v. het HOV wordt doorverwezen naar de projectorganisatie van de HOV 't Gooi (https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Verkeer_vervoer/Projecten_Verkeer_en_Vervoer/HOV_in_t_Gooi)
- De gemeente is als gelijkwaardig partner betrokken in dit proces en maakt deel uit van de Kerngroep en van de Stuurgroep Gooi en Vechtstreek.

Vervolgens wordt gevraagd dat iedereen zijn/ haar kaart moet inleveren bij de uitgang, zodat onze deelnemerslijst compleet is en we contact kunnen opnemen indien dat is ingevuld.

Vervolgstappen

- De komende maand zal de kerngroep keukentafelgesprekken houden met individuele bewoners;
- Een verslag wordt opgesteld van de bewonersavond;
- Een digitale nieuwsbrief zal gemaakt worden en verzonden aan alle geïnteresseerden;
- De begeleidingsgroep zal worden gevormd;
- Na het vormen van de begeleidingsgroep zal deze bij elkaar komen en wordt een nieuwe informatieavond georganiseerd.

Natuurverbinding N525

Stand van zaken n.a.v. de toelichting aan de raadsleden van Laren op het project Natuurverbinding N525 door de projectorganisatie van provincie Noord-Holland en GNR, donderdagavond 16 februari 2023 in het BEL kantoor in Eemnes.

De algemene conclusies zijn:

- de verbinding die er komt dient primair een ecologische doel;
- alle (ruimtelijke en omgevings-) aspecten waaronder -met name- de cultuurhistorische aspecten dienen zorgvuldig te worden meegewogen bij de afweging van het type natuurverbinding;
- de raadsleden hebben zich bereid verklaard achter een -uit zorgvuldige onderzoeken- voor de ecologie 'beste natuurverbinding' te zullen scharen.

De door PNH voorgestelde processtap om de ARO (Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkelingen¹) vroegtijdig in het proces een toetsing te laten doen, wordt gewaardeerd. Zo ook het naar voren trekken van het cultuurhistorisch onderzoek.

PNH zal de volgende stukken voorleggen aan de ARO:

- het bestaande ecologisch rapport; Ontsnipperingsplan N525, adviesbureau Alterra, juli 2017;
- het landschapsrapport; Landschappelijk kader Faunapassage N525 van PNH, mei 2018;
- de rapportage met uitwerking van varianten; Natuurverbinding N525, toelichting op het schetsontwerp, bureau Waardenburg, juni 2021;
- de cultuurhistorische rapportage van bureau Cultuurhistorische Projecten Weesp (recent opgesteld) en
- de ecologische analyse van het type natuurverbinding door adviesbureau Alterra (recent opgesteld)

De reeds bestaande rapportages zijn te vinden op de website van de provincie; [Natuurverbinding N525 - Provincie Noord-Holland](#)

De provincie zal de volgende vragen stellen aan de ARO:

- Zijn de onderzoeken ten aanzien van 'natuur' en 'cultuurhistorie' volledig en zijn de conclusies die hieruit getrokken zijn aannemelijk/reëel?
- Is de vertaling van de criteria voortkomend uit beide onderzoeken naar randvoorwaarden correct en volledig?
- Hoe kunnen we een ecologisch goed functionerende natuurverbinding bouwen waarbij we rekening houden met de kenmerkende cultuurhistorie van de N525?
- Op welke manier kan deze ecologisch goed functionerende natuurverbinding vanuit een integrale benadering waarde toevoegen aan het landschap?

De ARO buigt zich naar verwachting op 28 maart over deze vragen. De raad wordt geïnformeerd over de uitkomsten.

¹ Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO)

De Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling is een onafhankelijke adviescommissie die vroeg in het planproces om advies kan worden gevraagd over de ruimtelijke kwaliteit van plannen. De commissie denkt mee over de manier waarop het plan vanuit een integrale benadering waarde kan toevoegen aan het landschap. Uitgangspunt voor de advisering is de [Leidraad Landschap en Cultuurhistorie](#). De ARO adviseert rechtstreeks aan het bestuur van de overheidsorganisatie die om advies vraagt. De commissie bestaat uit 8 [externe deskundigen](#) op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en staat onder onafhankelijk voorzitterschap van Han ter Heegde.

Raadszaal Eemnes, 1 juni 2023

Aanwezigen:

- Raadsleden:
 - Larens Behoud: Karel Loeff
 - VVD: Stef Merckx en Niels Westendorp
 - D66: Ellen van Dorst-Brakel
 - Liberaal Laren: Evert de Jong
 - Groen Laren: Andreas Grunwald
- Namens B&W wethouder Frits Westerkamp
- Laren ambtelijke ondersteuning: Roël Lugard en Antoinette Kroon-Stam
- Provincie Noord-Holland: Maarten Broos (projectmanager) en Imre de Roo (regiomanager)
- Goois Natuurreservaat: Poul Hulzink

De projectmanager die bij de provincie Noord-Holland verantwoordelijk is voor de natuurverbinding over de N525, Maarten Broos, geeft een korte presentatie over het advies van de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO) van 28 maart 2023 en wat daaraan in het project vanuit de provincie vooraf is gegaan. Het ARO advies is voorafgaande aan deze raadsinformatieavond gedeeld met de raad. De presentatie wordt verspreid onder de raadsleden. Hierin is dan tevens de link naar de projectpagina opgenomen waar alle onderliggende stukken zijn terug te vinden. [Natuurverbinding N525 - Provincie Noord-Holland](#)

Tijdens de vergadering hebben de aanwezige gemeenteraadsleden unaniem te kennen gegeven niet langer vast te houden aan de realisatie van een natuurverbinding (tunnel) onder de weg door, omdat zij overtuigd zijn geworden van het feit dat een natuurverbinding over de N525, ecologisch gezien de beste oplossing is. De raadsleden waren niet overtuigd dat het een hoge verbinding over de weg moet zijn zoals de Provincie wil. Zij vinden dat in het Ontwerpend Onderzoek een variant met een verdiepte wegligging en dan de natuurverbinding op het huidige maaiveld of iets hoger, meegenomen moet worden.

De gemeenteraadsleden gaven aan nog een aantal vragen te hebben naar aanleiding van het advies van de ARO over een verdiepte wegligging als mogelijke natuurverbinding. Zij zetten in op een 'Ontwerpend Onderzoek' als aanvulling op het recente advies van de ARO, waarin naar hun mening een onderbouwing rond dit eventuele alternatief ontbrak. In dit ontwerpend onderzoek moet bestudeerd worden in hoeverre een verdiepte wegligging met een natuurverbinding daarboven ook een goed alternatief is. In dit Ontwerpend Onderzoek moet met name de impact op de cultuurhistorie/erfgoed van het gebied verder uitgewerkt worden, meer dan in het ARO-advies en in het onderliggende Cultuurhistorische rapport, aan de orde is gekomen. Uit het Ontwerpend Onderzoek komt een advies voort op dit vlak. Het Ontwerpend Onderzoek met advies zal eveneens worden voorgelegd aan de ARO. Hiermee wordt zoals eerder afgesproken, de lijn gevolgd zoals in de ARO aanbeveelt in het advies dat zij al gegeven heeft over de natuurverbinding over de N525.

Annotatie voor voorzitter commissievergadering R&I Laren, 9 april 2025

Geachte voorzitter,

De laatste raadsbrede informatiebijeenkomst in Laren over de Natuurverbinding N525 is van juni 2023. Hierna is het Ontwerpend Onderzoek uitgevoerd. Het was de bedoeling om de gemeenteraad van Laren op 3 december 2024 jl. hierover te informeren. Maar omdat in diezelfde periode Provincie Noord-Holland het project On Hold had gezet, heeft die informatiebijeenkomst niet plaatsgevonden. Nu het project weer op 'groen' staat, is op verzoek van de portefeuillehouder Ruimte en de gemeenteraad van Laren deze langverwachte presentatie tijdens de reguliere commissievergadering van woensdag 9 april 2025 geagendeerd. Het doel van de presentatie is om de Larense gemeenteraad bij te praten en te informeren over het uitgevoerde Ontwerpend Onderzoek d.m.v. een toelichting van Smartland, de opsteller van het Ontwerpend Onderzoek.

De presentatie duurt ongeveer 20 minuten, zodat de raadsleden voldoende ruimte en tijd over houden om vragen te stellen. Ook is hieronder een korte terugblik van het proces tot nu toe opgenomen om de aanwezigen goed te laten aanhaken en aansluiten bij het voorliggende Ontwerpend Onderzoek.

Namens het project zullen aanwezig zijn:

- Leon Emmen, Landschapsarchitect Smartland, Leon verzorgt de presentatie
- Imre de Roo, regiomanager Gooi en Vechtstreek, PNH
- Martijn Kahlman, beleidsmedewerker GNR
- Ondertekende

Momenteel werken we samen met gemeente Laren, gemeente Hilversum en GNR aan een samenwerkingsovereenkomst.

Met vriendelijk groet,

Maarten Broos, projectmanager natuurbrug Westerheide, PNH

PROCESVERLOOP NATUURVERBINDING N525 TOT NU TOE

Voortraject

- Rapport Ontsnipperingsplan N525 over nut en noodzaak natuurverbinding, Alterra 2017
- Rapport Schetsontwerp, bureau Waardenburg, 2021
- Bewonersavond feb 2020 & participatie

Deze stukken (en meer) staan op de website van PNH [Natuurverbinding N525](#)

Bestuurlijke brief

Op 3 februari 2022 is door PNH een bestuurlijke brief gestuurd naar Laren, GNR en Hilversum (de stuurgroep van de natuurverbinding). In deze brief wordt gerefereerd aan het stuurgroepoverleg waarin de betrokken bestuurders, de heer Stam (Laren), de heer Heller (Hilversum) en mevrouw Kos (Goois Natuurreservaat,) hebben ingestemd met het schetsontwerp en met de verdere uitwerking met dit schetsontwerp als basis. Deze brief staat ook op de website.

Coalitieakkoord Laren 2022

In het coalitieakkoord van Laren van mei 2022 is het volgende opgenomen: *“Wij zetten ons in voor een tunnel onder de N525 in plaats van een ecoduct daarover. Dit om landschappelijke- en archeologische waarden te beschermen. Deze oplossing heeft nagenoeg dezelfde natuurwaarde als een ecoduct.”*

Kort daarna is door de ambtelijke projectorganisatie van PNH een gesprek gevoerd met dhr. Westerkamp, de toenmalig verantwoordelijk wethouder van Laren voor dit dossier.

Excursie

In het najaar van 2022 is door gemeente Laren een excursie georganiseerd voor raadsleden om de werking van een natuurbrug toe te lichten. Deze excursie werd ondersteund door een ecooloog van PNH en een beleidsmedewerker van GNR. Duidelijk werd dat de ecologische functionaliteit van een brug vele malen groter is dan die van een tunnel.

Cultuurhistorische analyse en analyse natuurbrug vs natuurtunnel

Niettemin bleek de raad van Laren nog niet geheel overtuigd en heeft gevraagd om een extra analyse op het gebied van cultuurhistorie en om een ARO-advies (Adviescommissie Ruimtelijke Ordening). PNH heeft de cultuurhistorische analyse uit laten voeren alsook een extra ecologische analyse over de functionaliteit van een natuurbrug versus een natuurtunnel. Voorts heeft PNH in afstemming met Laren enkele vragen voorgelegd aan de ARO*.

*Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO) De Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling is een onafhankelijke adviescommissie die vroeg in het planproces om advies kan worden gevraagd over de ruimtelijke kwaliteit van plannen. De commissie denkt mee over de manier waarop het plan vanuit een integrale benadering waarde kan toevoegen aan het landschap. Uitgangspunt voor de advisering is

de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. De ARO adviseert rechtstreeks aan het bestuur van de overheidsorganisatie die om advies vraagt. De commissie bestaat uit 8 externe deskundigen op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en staat onder onafhankelijk voorzitterschap van Han ter Heegde.

Advies ARO 28 maart 2023:

“De commissie is op hoofdlijnen akkoord met de uitgevoerde onderzoeken en de conclusies die daaruit naar voren komen. Het realiseren van een optimale verbinding voor doelsoorten is het belangrijkste. Daarom heeft de ARO ook de voorkeur voor een natuurverbinding over de weg. Een tunnel is ecologisch gezien niet gewenst en een verdiepte ligging van de weg, met een natuurverbinding op maaiveld, heeft met het oog op de cultuurhistorische waarden van de weg teveel nadelen.”

Informatiebijeenkomst voor Raadsleden juni 2023

Het ARO-advies is door PNH in juni 2023 gepresenteerd aan de raadsleden. Zij zijn overtuigd dat een tunnel onvoldoende functioneert. De raadsleden waren niet overtuigd dat het een hoge verbinding over de weg moet zijn zoals de Provincie wil. Zij vinden dat in het nog uit te voeren Ontwerpend Onderzoek een variant met een verdiepte wegligging en dan de natuurverbinding op het huidige maaiveld of iets hoger, meegenomen moet worden. In dit Ontwerpend Onderzoek moet met name de impact op de cultuurhistorie/erfgoed van het gebied verder uitgewerkt worden, meer dan in het ARO-advies en in het onderliggende Cultuurhistorische rapport, aan de orde is gekomen. Uit het Ontwerpend Onderzoek komt een advies voort op dit vlak. Het Ontwerpend Onderzoek met advies zal eveneens moeten worden voorgelegd aan de ARO.

Ontwerpend Onderzoek

PNH heeft eind 2023 opdracht verleend voor een Ontwerpend Onderzoek op basis van het advies van de ARO met daarin ook het verzoek van de raadsleden verwerkt zoals benoemd in de informatiebijeenkomst van juni 2023.

Consultatieronde enkele raadsleden, juli 2024

Op verzoek van wethouder Dhr. Rood (opvolger van dhr Westerkamp) heeft een consultatieronde plaatsgevonden met enkele raadsleden. Het betrof een presentatie van het concept Ontwerpen Onderzoek door Smartland. Dit werd goed ontvangen. De betrokken raadsleden hebben enkele aanbevelingen gedaan, vooral gericht op het proces van het vervolg van het project.

ARO september 2024

Het Ontwerpen Onderzoek is voorgelegd aan de ARO en besproken. Conclusie van de ARO:

“De ARO heeft veel waardering voor het verrichte onderzoek en kan zich vinden in de twee voorgestelde varianten. De ARO spreekt haar vertrouwen uit in nadere uitwerking van het project.”

Informatiebijeenkomst voor Raadsleden 9 april

Deze bijeenkomst. Laatste bijeenkomst tot samenwerkingsovereenkomst. Op verzoek van wethouder en n.a.v. de bijeenkomst voor raadsleden van juni 2023.

Financiering

Door het schrappen van het Programma Landelijk Gebied door het huidige kabinet is de financiering van de totale natuuragenda van PNH onder druk komen te staan, waaronder ook de financiering van Natuurbrug Westerheide. In februari 2025 is door Gedeputeerde Staten een besluit genomen op de Korte Termijn Agenda, waarin de Natuurbrug Westerheide opgenomen is. Naar aanleiding daarvan heeft PNH gecommuniceerd via haar website [72 miljoen extra voor natuur, landbouw en waterkwaliteit:...](#) Hierin wordt de Natuurbrug Westerheide expliciet vernoemd. Verwacht wordt dat dit besluit op 7 april bekrachtigd wordt door Provinciale Staten. Daarmee is dan de financiering van de natuurbrug veilig gesteld.

Verslag consultatiesessie Natuurverbinding Westerheide N525, 9 juli 2024, Laren

Aanwezig

- Karel Loeff, raadslid Laren
- Erwin van den Berg, raadslid Laren
- Roël Lugard, bestuursondersteuner van Niels Rood (sinds januari 2024 opvolger van wethouder Frits Westerkamp)
- Poul Hulzink, beleidsmedewerker GNR
- Léon Emmen, landschapsarchitect Smartland
- Klaas Jan Wardenaar, ecooloog - landschapsarchitect Smartland
- Maarten Broos, projectleider PNH

Afwezig

- Niels Rood, wethouder Laren (verhinderd wegens aanpassing lesschema)
- Bart Vos, raadslid Laren (al eerder aangegeven niet te kunnen)
- Liesbeth Rijkhoff, coördineert het Ontwerpend Onderzoek, PNH (verlof)

Na het voorstelrondje geeft projectleider PNH een inleiding over het proces voorafgaand aan deze bijeenkomst. Globaal:

- Coalitieakkoord met voorkeur voor een tunnel juni 2022
- Excursie met raadsleden november 2022
- Raadsinformatieavond februari 2023
- Aanvullende onderzoeken: cultuurhistorie en ecologie (analyse brug vs tunnel)
- ARO 28 maart, Advies: doe een Ontwerpend Onderzoek en kom terug voor advies
- Raadsinformatieavond juni 2023, Vraag: kijk bij Ontwerpen Onderzoek ook naar een variant met een verdiepte wegligging
- Opdracht Ontwerpend Onderzoek december 2023
- Kennismaking Niels Rood met het project inclusief locatiebezoek April 2024. Verzoek: doe voordat je met het Ontwerpend Onderzoek naar de ARO gaat een consultatiesessie met betrokken raadsleden

De landschapsarchitect geeft een toelichting op het Ontwerpend Onderzoek waar Smartland mee bezig is. In het Ontwerpen Onderzoek is veel aandacht voor het onderdeel cultuurhistorie en hoe dit gewogen is. Tijdens de presentatie is veel ruimte voor vragen en discussie. Hieronder volgen opmerking en suggesties die zijn gedaan:

1. Er wordt gesproken over een dubbelspoor trambaan. Check dit en zorg dat wat gepresenteerd en gerapporteerd wordt over dit onderwerp (en ook over andere onderwerpen) klopt. Dat is belangrijk voor het verdere proces.
2. Is er een analyse van de laanbomen gedaan? Antwoord: ja.
3. Bij cultuurhistorische waardering zou intrinsieke waarde meer waardering moeten krijgen dan bijvoorbeeld belevingswaarde (voorbeeld Raatakkers). De landschapsarchitect licht de keuze toe en begrijpt de opmerking. Daar waar nodig past hij het rapport erop aan.
4. Vraag is of de veranderende hoogte van de weg mee is genomen in het Ontwerpend Onderzoek en in de visualisaties. Antwoord: ja. Er wordt gesproken over een knikje in het hoogteverloop, echter deze is niet terug gezien in de hoogtedata van de weg en dus niet zichtbaar op de visualisaties.
5. Vraag is hoeveel de half verdiepte variant is verdiept. Antwoord: In de half-verdiepte variant 4 ligt de autorijbaan ter hoogte van de natuurbrug 2,5 m onder bestaand maaiveld, het fietspad ligt in deze variant 2 m onder bestaand maaiveld. De lengte van de verdieping (over de as van de weg) is inclusief de taluds aan de noord en zuidzijde van de natuurbrug 276 m.
In de geheel verdiepte variant 5 ligt de weg onder de natuurbrug op 6 m onder bestaand

maaiveld. De lengte van de verdieping (over de as van de weg) is inclusief de taluds aan de noord en zuidzijde van de natuurbrug 495 m.

6. Visualisaties van de verdiepte varianten laten overtuigend zien dat daarmee de zichtlijn van de radiale wegstructuur wordt aangetast. Tevens laten ze zien dat het ruimtebeslag groot is en er sprake is van een forse impact en soms (onomkeerbare) schade aan bodem, cultuurhistorische, aardkundige waarden.
7. Discussie over de laanstructuur en de incompleteheid ervan. Hoe mooi zou het zijn om vanuit het project kansen te benutten om deze structuur te versterken
8. Voorkom onrealistische afbeeldingen in presentaties/ rapportages.
9. Overweeg een 'preview' bij de welstand, een informele toets.
10. Vraag is welke formele rol Laren heeft bij besluitvorming. Zorg ervoor dat vóór de nieuwe gemeenteraadsverkiezingen in 2026 een aanvang wordt gemaakt met het formele besluitvormingsproces in de vorm van de ter inzage legging van een ontwerp Omgevingsplanwijziging.
11. Hoe loopt het proces verder met de ARO? Antwoord: We koersen op behandeling in de ARO op 3 september 2024. Het advies ARO is er ca. half september. Dan volgt een presentatie voor raadsleden. Daarna besluitvorming in stuurgroep (Laren, Hilversum, GNR en PNH).
12. Houd rekening met participatie. Het is een verplichting vanuit de omgevingswet. Check het participatiebeleid van Laren. Toelichting: participatie volgt na echte start van het ontwerpproces, dus na het Ontwerpend Onderzoek. Bij participatie kan o.a. worden gedacht aan de toeloopgebieden. Waar ga je kappen t.b.v. de bos-heide verbinding en hoe doe je dat?
13. Woensdagavonden worden bij gemeente Laren gebruikt voor informeren raadsleden. Zie ook punt 11.
14. Zoek contact met stakeholders. Vrienden van 't Gooi en Stichting behoud Gooise Heide spelen een belangrijke rol in het gebied. Zorg dat je deze organisaties op de juiste manier oplijnt.
15. Al met al geeft de presentatie van het Ontwerpend Onderzoek een beeld van grote zorgvuldigheid. Complimenten!